

Survey and Effect of ICT on Rural Tourism: The Case Study of Villages of Tourism Destination, Bushher Province

Vakil Heidari Sarban¹✉, Mina Ziarati², Soheyla Bakhtar³

1. (Corresponding Author) *Department of Geography and Rural Planning, Mohaghegh Ardabili University, Ardabili, Iran*

Email: vheidari56@gmail.com

2. *Department of Geography and Rural Planning, Mohaghegh Ardabili University, Ardabili, Iran*

Email: parlaheid@gmail.com

3. *Department of Geography and Rural Planning, University of Tabriz, Tabriz, Iran*

Email: soheyla.bakhtar@tabrizu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

3 April 2024

Received in revised form:

27 May 2024

Accepted:

22 June 2024

Available online:

27 July 2024

Keywords:

Information and Communication Technology, Rural Tourism, Rural Development, Sustainable Development, Bushehr Province.

ABSTRACT

In today's age, information and communication technology has many effects on the rural tourism industry, which can play a major role in empowering local people, creating job opportunities, reducing unemployment, and preventing excessive migration from rural areas. The purpose of this research is to investigate the impact of information and communication technology on rural tourism. This research is applied in terms of purpose and is based on a descriptive-analytical nature. The statistical population of the research is nine tourism target villages in Bushehr province, with a population of 10733 people. The sample size was estimated to be 371 people based on Cochran's formula. The distribution of the number of samples in the villages is proportional to their population, and the method of distribution of the questionnaires has been random and systematic. In order to analyze the issue, four indicators of information and communication technology were used in the form of 38 items. The face validity of the questionnaire was confirmed based on the opinions of experts, and its reliability was estimated based on Cronbach's alpha of 0.82. The results indicate that the individual effects of information and communication technology with a beta coefficient of 0.590 have the greatest role in explaining rural tourism and explain 0.319 of the total tourism variance. And the index of infrastructural effects with a beta coefficient of 0.198 has the least effect on tourism development and explains only 0.004 of the total variance. The results of the VIKOR technique for leveling villages based on information and communication technology indicators showed that out of the nine studied villages, only the North Island village is in good condition. Other villages are in moderate-to-very poor condition.

Citation: Heidari Sarban, V., Ziarati, M., & Bakhtar, S. (2024) Survey and Effect of ICT on Rural Tourism: The Case Study of Villages of Tourism Destination, Bushher Province. *Geographical planning of space quarterly journal*, 14 (2), 79-95.

<http://doi.org/10.30488/gps.2019.167523.2980>

© The Author(s)

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Publisher: Golestan University Press

Extended Abstract

Introduction

Rural tourism starts to play an important role in the whole agribusiness and rural development. In many remote areas, it starts to be the main economic activity. The development of such kind of activities is now supported as an opportunity for sustainable development of rural areas. Rural tourism is a chance to give farmers a new opportunity to profit from the tourism itself as well as a new market of the agrarian products in the same region. Rural tourism can help with changes of the agribusiness to ecological farming. Rural tourism is a user friendly and environmentally friendly kind of tourism. Tourism sector is one of the first services sectors to adapt and use information and communication technology (ICT) for promoting its services. Nowadays, ICT has deeply affected the way business is performed and organizations compete. Rural tourism is a special form of tourism, which is characterized by natural environment and distance from urban areas reference in. Rural Tourism has become an internationally recognized activity and has been considered by a greater portion of the world as a panacea for economic and social development of rural communities. It is also seen as real and sustainable support to the socio-economic problems in the rural areas and an important source of livelihood for the rural population. The importance of attention to rural tourism and optimum using from new technologies is necessary for expanding it and using of numerous advantages in different dimensions research on relationship between expanding ICT and expanding rural tourism. In rural regions of Iran such as some other regions are numerous natural and historical traces. However, lack suitable making information and recognition of tourist's needs and lack sufficient attention to their needs has not paid good actions around attraction and stabilization tourists. However, in little scale of our country, Bushher province and their rural regions is region that has an ability and potential for tourism attracting from different point. It is obvious that expanding and development of ICT is the best way for expanding and development of rural tourism in the rural

areas of Bushher province. Is obvious that, current research for attaining to survey and effects ICT on rural tourism development of Bushehr province.

Methodology

Today, ICT has many effects on the rural tourism industry, which can play a major role in empowering local people, creating job opportunities, reducing unemployment and preventing migration from rural areas. Therefore, the purpose of this study is to investigate the impact of information and communication technology in rural tourism. This research is practical in terms of its purpose and descriptive-analytical by nature. The statistical population of the study is the number of 9 villages of Bushehr province with 10733 inhabitants. The sample size was estimated 371 by Cochran formula. Distribution of sample numbers in villages is determined by their population and distribution of questionnaires is also systematically random. In order to analyze the topic, four indicators of information and communication technology with 38 items were used. The validity of the questionnaire was confirmed according to the experts' opinion and its reliability was estimated to be 0.82 based on Cronbach's alpha.

Results and discussion

The competitiveness point of view, ICTs play a critical role for tourism organizations and estimations. Information and Communication Technologies (ICT) is umbrella term for technological developments for the Umbrella term for technological developments for the Production, analysis, storage, search, distribution and use of information ICT includes a combination of hardware, software, telecommunications, Netware, groupware Human-war information communication technologies (ICTs) have been transforming tourism globally. By maintaining their price leadership in the market or by differentiating their product and services, tourism companies can gain competitive advantage if ICT is managed properly. ICT enable travelers to access reliable and accurate information as well as

to make reservations in a fraction of the time, cost and inconvenience required by conventional methods.

Conclusion

Successful ICT deployment requires innovative management to constantly review developments and adopt suitable technological solutions in order to maximize organizational competitiveness. Information and Communications Technology, according to Connolly and Olson (2000) is the single greatest force affecting change in the rural tourism industry.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

بررسی و تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر گردشگری روستایی مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری استان بوشهر

وکیل حیدری ساربان^۱ ✉، مینا زیارتی^۲، سهیلا باختر^۳

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و روستایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. Email: vheidari56@gmail.com

۲- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و روستایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. Email: parlaheid@gmail.com

۳- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده برنامه‌ریزی و علوم محیطی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. Email: soheyla.bakhtar@tabrizu.ac.ir

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>در عصر حاضر فناوری اطلاعات و ارتباطات تأثیرات فراوانی در صنعت گردشگری روستایی دارد که می‌تواند در توانمندسازی مردم محلی، خلق فرصت‌های شغلی، کاهش بیکاری و جلوگیری از مهاجرت بی‌رویه از مناطق روستایی نقش عمده‌ای داشته باشد. هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در گردشگری روستایی است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش نه روستای هدف گردشگری استان بوشهر با ۱۰۷۳۳ نفر جمعیت است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۷۱ نفر برآورد گردید. پراکندگی تعداد نمونه‌ها در روستاها متناسب با جمعیت آن‌ها و شیوه توزیع پرسشنامه‌ها نیز به صورت تصادفی سیستماتیک بوده است. جهت تحلیل موضوع از چهار شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات در قالب ۳۸ گویه بهره گرفته شد. روایی صوری پرسشنامه بر اساس نظر کارشناسان مورد تأیید قرار گرفت و میزان پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۲ برآورد گردید. نتایج بیانگر این است که اثرات فردی فناوری اطلاعات و ارتباطات با ضریب بتای ۰/۵۹۰ بیشترین نقش را در تبیین گردشگری روستایی داراست و ۰/۳۱۹ از کل واریانس گردشگری را تبیین می‌کند و شاخص اثرات زیرساختی با ضریب بتای ۰/۱۹۸ کمترین اثر را در توسعه گردشگری داشته و تنها ۰/۰۰۴ از کل واریانس را تبیین می‌کند. نتایج حاصل از تکنیک ویکور جهت سطح‌بندی روستاها بر اساس شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات نشان داد که از بین نه روستای مورد مطالعه تنها روستای جزیره شمالی در وضعیت خوب قرار دارد و سایر روستاها در وضعیت متوسط تا خیلی ضعیفی قرار دارند.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۵</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۰۷</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۰۸</p> <p>تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۵/۰۶</p> <p>واژگان کلیدی: فناوری اطلاعات و ارتباطات، گردشگری روستایی، توسعه روستایی، توسعه پایدار، استان بوشهر.</p>

استناد: حیدری ساربان، وکیل؛ زیارتی، مینا و باختر، سهیلا. (۱۴۰۳). بررسی و تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر گردشگری روستایی مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری استان بوشهر. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۴ (۲)، ۹۵-۷۹.

<http://doi.org/10.30488/gps.2019.167523.2980>

مقدمه

گردشگری روستایی موضوع محبوبی در تحقیقات گردشگری و یکی از انواع گردشگری پایدار است (Lee & Xue, 2020: 395). این بعد از گردشگری در توانمندسازی مردم محلی و حمایت از آن‌ها، به بخشی از راهبردها و اسناد سیاست‌گذاری به‌منظور توسعه روستایی تبدیل شده است (Khartishvili et al., 2019: 3). توجه به گردشگری روستایی از سوی سازمان‌های غیردولتی به‌عنوان روش مفیدی برای کاهش بخشی از فشار ناشی از مشکلات کنونی جوامع روستایی محسوب می‌گردد (Ertuna & Kirbas, 2012: 19). یکی از عواملی که در رشد و توسعه گردشگری نقش اساسی دارد فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی است. در عصر حاضر فناوری اطلاعات تأثیر مهمی در صنعت گردشگری دارد و اساساً اثربخشی و بهره‌گیری سازمان‌های گردشگری و راه‌تعامل با بهره‌وران را دگرگون کرده است و محرک اصلی در صنعت گردشگری محسوب می‌گردد (Buhalis & Law, 2008؛ شفییعی و همکاران، ۱۳۹۶: ۹۶). بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات از سال ۱۹۸۰ صنعت گردشگری را در جهان به‌کلی متحول ساخته و باعث شده که این حقیقت به‌عنوان یک صنعت بین‌المللی و بزرگ‌ترین تولیدکننده مشاغل در مقابل بسیاری از صنایع دیگر عرض‌اندام نماید. از این‌رو شتاب برخورد بین فناوری و گردشگری در سال‌های اخیر دگرگونی‌های اساسی در صنعت گردشگری به وجود آورده است. به علت گستردگی جغرافیایی روستاها در قلمرو سرزمینی و دربرداشتن بخش وسیعی از منابع ملی، فناوری اطلاعات می‌تواند در شناخت و شکل‌گیری فرصت‌ها تأثیرگذار باشد (رجب‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۸: ۷۸۵). از این‌رو، لزوم توجه به گردشگری روستایی و استفاده از فناوری‌های نوین در جهت گسترش آن و استفاده از مزایای بیشتر در ابعاد مختلف، تحقیق پیرامون رابطه بین گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات و گسترش گردشگری روستایی را ضروری ساخته است زیرا گردشگران برای آگاهی از مقاصد گردشگری و وضعیت آن‌ها در بعد تقاضا از تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی استفاده می‌نمایند. به‌گونه‌ای که ابزارهای راهبردی لازم را برای تسهیل توسعه پایدار گردشگری در مقاصد فراهم و در چارچوب انگیزه‌های خود به انتخاب مقصد اقدام می‌نمایند (Ali & Frew, 2014).

در کشور ایران، جاذبه‌ها و موقعیت‌های گردشگر پذیر فراوانی در نقاط روستایی وجود دارد، ولی برنامه‌ریزی جامع و کارآمدی برای آن‌ها انجام نشده است (دوزنده ضیاء‌آبادی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۲۶). همچنین علی‌رغم اهمیت گردشگری روستایی و مزایای ناشی از آن و با در نظر گرفتن پتانسیل‌های فراوان روستاهای مختلف کشور به لحاظ تاریخی و فرهنگی و نیز جاذبه‌های اکوتوریستی و تنوع اقلیمی، وجود مسائل و مشکلات متعددی در ابعاد زیرساختی، فرهنگی، آموزشی، اطلاع‌رسانی و ... سبب شده است تا مردم روستایی در نقاط مختلف کشور قادر نباشند به‌طور بهینه از این استعدادها و قابلیت‌های کم‌نظیر بهره ببرند. در مناطق روستایی ایران همانند بسیاری از مناطق دیگر آن اعم شهری و ... آثار تاریخی و طبیعی فراوانی وجود دارد، ولی عدم اطلاع‌رسانی مناسب و شناخت نیاز گردشگران و عدم توجه کافی به نیاز آن‌ها اقدامات مفیدی در زمینه جذب و تثبیت گردشگران صورت نگرفته است. حال در مقیاس کوچک‌تر از کشور، استان بوشهر و مناطق روستایی آن از مناطقی است که توانایی و پتانسیل‌های بالایی جهت جذب گردشگران از نقاط مختلف را دارد که می‌توان با خلاقیت‌ها و راهکارهای مناسب جذب گردشگران را با توجه به استعدادهای منطقه افزایش داد. این استان دارای نه روستای هدف گردشگری است. سواحل ماسه‌ای، نخلستان‌های سرسبز، گنبد‌های نمکی، صنایع دستی و بسیاری موارد دیگر از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری روستایی استان است که سالانه پذیرای گردشگران داخلی و خارجی زیادی است که نقش مهمی در شکوفایی اقتصادی و معیشت روستائیان خواهد داشت. اما در این استان به دلیل مدیریت ناکارآمد و نبود تبلیغات مناسب جهت معرفی جاذبه‌ها و از سوی دیگر عدم ارائه خدمات مناسب و متناسب نیاز گردشگران از روش‌های

نوین و تکنولوژی جدید در زمینه جذب گردشگر به این منطقه، از خدمات فناوری اطلاعات و الکترونیک استفاده مطلوبی صورت نگرفته است.

باتوجه به آنچه ذکر گردید پژوهش حاضر به منظور بررسی و تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه گردشگری روستایی استان بوشهر صورت گرفته است که دستیابی به اهداف زیر مدنظر بوده است:

- بررسی ارتباط بین فناوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه گردشگری روستایی
- بررسی میزان تأثیرگذاری شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در گردشگری روستایی
- سطح‌بندی روستاهای هدف گردشگری استان بر اساس شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات.

در رابطه با تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر گردشگری، مطالعاتی صورت گرفته است. باین‌حال بررسی تحقیقات انجام‌شده نشان می‌دهد که در رابطه با موضوع حاضر در منطقه مورد مطالعه، پژوهشی انجام‌نشده است. بر این اساس با اتکا به تحقیقات صورت گرفته اقدام به بررسی تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر روستاهای هدف گردشگری در استان بوشهر گردید. در ادامه به ذکر برخی از مطالعات انجام‌شده در حوزه گردشگری که توسط پژوهشگران مختلف انجام‌شده است خواهیم پرداخت.

صفایی پور و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی به منظور تأثیر استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات بر شکل‌گیری گردشگری الکترونیکی در بین گردشگران ورودی به شهر شیراز دریافتند گردشگران با مفهوم گردشگری الکترونیک و کاربردهای آن چندان آشنا نیستند و به همان نسبت کمتر از فناوری اطلاعات و ارتباطات در امور گردشگری استفاده می‌کنند. موحدی و همکاران (۱۳۹۶) سنجش آثار فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه برخی شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی روستاهای بخش مرکزی شهرستان بهار را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج بررسی آن‌ها نشان داد، میزان استفاده از فاوا بین روستاییان مورد مطالعه در همه شاخص‌های اقتصادی مورد مطالعه از قبیل افزایش تولید محصول، افزایش درآمد، اشتغال‌زایی، کاهش هزینه حمل‌ونقل و بازاریابی تأثیر مثبت و معنی‌دار داشته است. همچنین نتایج نشان داد، میزان استفاده از فاوا در برخی شاخص‌های اجتماعی نظیر مشارکت‌پذیری، اعتماد اجتماعی، آموزش و ارتباطات و رفاه اجتماعی تأثیر مثبت و معنی‌داری داشته ولی بر میزان مهاجرت روستاییان تأثیر منفی داشته است. شفیع و همکاران (۱۳۹۹)، مقاصد گردشگری هوشمند را از طریق مرور سیستماتیک تحقیقات با استفاده از رویکرد کیف پارادایم مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش آن‌ها بیانگر تمرکز مقالات سطح تئوری‌های خاص و نبود مقالات در حوزه هستی‌شناسی و فرضیات پایه است. این مطالعه به محققان جهت درک بهتر روند پژوهش‌های صورت گرفته، آشنایی با مفاهیم و مؤلفه‌ها و شناسایی شکاف پژوهشی موجود کمک‌شایان توجهی خواهد کرد. امامی و همکاران (۱۴۰۱)، به بررسی تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر گردشگری روستایی اجتماع‌محور در مناطق روستایی استان گیلان پرداختند. نتایج پژوهش بر اساس مدل رگرسیون بیانگر این است که کلیه شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، زیست‌محیطی و مدیریتی به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین در سطح مدل معنی‌دار هستند. نتایج توزیع فضای نشان داد، وضعیت گردشگری اجتماع‌محور نشانگر توزیع نتایج به صورت غربی- شرقی است. عینالی و رحمن پور (۱۴۰۲) نقش گردشگری در تحولات هویت کالبدی سکونتگاه‌های روستایی، محور ارتباطی- دزلی- هجیج را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های تحقیق نشان داد که توسعه گردشگری در روستاهای نمونه در بعد تداوم در زمان از قبیل کیفیت ساخت‌وساز مسکن، بهداشت و پاکیزگی محیط روستا و تغییرات کاربری اراضی و بعد وحدت و کثرت

از قبیل طرح و شیوه معماری مسکن و معماری و سیمای معابر عمومی و بعد تمایز و تشابه از قبیل تناسب با زندگی روستایی و روستاگرایی یا همخوانی با مکان تأثیر مثبتی بر روی ابعاد کالبدی سکونتگاه‌های روستایی منطقه داشته است. سیمکوا (۲۰۱۳) در پژوهشی به منظور بررسی نقش فناوری اطلاعات در توسعه گردشگری روستایی دریافت استفاده از اینترنت نمونه‌ای از فرم تعاملی ارتباطات بازاریابی است که استفاده از آن سبب خلاصه کردن تأثیر رویه‌های معاصر برقراری ارتباط با دیگران است. شیانگ (۲۰۱۵) در تحقیقی که به منظور بررسی جایگاه فناوری اطلاعات و ارتباطات در رفتار گردشگران انجام داد دریافت در دو دوره ۱۹۹۷-۲۰۰۶ و ۲۰۰۷-۲۰۱۶ توسعه دانش در هر از این دوره‌ها از لحاظ شرایط فناورانه و پارادایم‌های غالب آن‌ها نمی‌تواند بدون تأثیر بر صنعت گردشگری باشد و باید با آن همراه باشد. کیم (۲۰۱۷) نیز پژوهشی به قصد تأثیر فناوری موبایل بر گردشگری دریافت پیشرفت‌های تکنولوژی تلفن همراه با ایجاد تجربه‌های نوین برای مصرف‌کنندگان، سبب ایجاد و پرورش مزیت رقابتی پایدار برای مقاصد گردشگری و ایجاد شایستگی پایدار برای گردشگری هوشمند گردد. دوان و همکاران^۳ (۲۰۲۰) به بررسی اندازه‌گیری شکاف‌ها در تصویر پیش‌بینی شده و تصویر درک شده از مقصد گردشگری در دلتای رودخانه یانگ‌تسه پرداختند. نتایج بررسی نشان داد، تصویر درک شده بیشتر مشتمل بر احساسات است. همچنین بازدیدکنندگان در وبسایت نگرش منفی داشته‌اند، درحالی‌که نظر آن‌ها در رسانه‌های اجتماعی مثبت ارزیابی گردید.

مبانی نظری

در پارادایم‌ها و رویکردهای نوین توسعه روستایی، بهره‌گیری از اطلاعات و دانش و به دنبال آن، ابزارها و تکنولوژی‌های انتقال داده و مبادله آن، دارای اهمیت و جایگاه ویژه‌ای است (تقی‌پور و استعلاجی، ۱۴۰۲: ۳۶۸). بر این اساس در دهه ۱۹۷۰ دانیل و کاستلز به مفهوم جامعه اطلاعاتی توجه کردند که محصول استفاده از رایانه‌ها و سایر رسانه‌های الکترونیکی و دیداری و شنیداری است (برقی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۷) و از طریق امکانات ارتباطی پیشرفته، منجر به افزایش ارتباط بین افراد در سطح جوامع می‌گردد (Pirannejad, 2011: 187). در فناوری اطلاعات و ارتباطات، تأکید و محوریت بر جنبه ارتباطی بوده، به گونه‌ای که ارتباطات به منزله یک باید مطرح می‌شود که فناوری اطلاعات بدون وجود آن نمی‌تواند سرویس و خدمات ارائه دهد. فناوری اطلاعات و ارتباطات واژه‌ای است که به هر نوع دستگاه ارتباطی و یا برنامه مانند رادیو، تلویزیون، تلفن‌های سلولی، کامپیوتر، نرم‌افزار، سیستم‌های ماهواره‌ای و مانند آن‌ها اطلاق می‌شود که سرویس‌ها، خدمات و برنامه‌های متعددی به آن‌ها مرتبط می‌شود (اربابیان و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۸).

فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشورهای درحال توسعه و مناطق روستایی برای پروژه‌های مختلف استفاده شده است و باوجود آنکه زمان چندانی از مطرح شدن آن نمی‌گذرد ولی استفاده از آن آثار مثبتی بر توسعه پایدار داشته است و به‌عنوان یک کاتالیزور اصلی اطلاعات و دانش می‌تواند فرصت‌ها و گزینه‌های توسعه را برای جوامع روستایی ایجاد کند (Okoli, 2015: 2)؛ همچنین تصمیم‌گیری‌های رفتاری و رشد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی بر توانایی دسترسی، جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و استفاده از آن استوار است (Deka & Malaya, 2011: 210). به‌زعم حجازی از طریق فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌توان به اشاعه فرهنگ برابری برای افراد، زنان و گروه‌های نژادی، قومی و مذهبی و ... پرداخت و از این طریق بستر دستیابی به این برابری را در جامعه فراهم کند (موحدی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۹۴). به باور عمادی (۱۳۸۸)

1. simkova
2. Xiang
3. Duan

رسانش مطلوب و به هنگام اطلاعات در زمینه‌های اطلاعات فنی و مهارت‌های تولیدی بهتر و کارآمدتر برای انجام امورات روستایی از جمله کشاورزی، اطلاعات در زمینه عامل‌های خطرناک، کاهش ریسک و ضایعات تولیدی و اطلاعات پیش‌بینی‌های اقلیمی و تنش‌های محیطی به واحدهای تولیدی و بهره‌برداران، به ایجاد امکان برنامه‌ریزی مطلوب تولید به‌واسطه فراهم کردن ارتباط دوسویه و انعکاس مشکلات و سؤال‌های بهره‌برداران به دیگر اجزاء گردیده است که به دنبال آن بهبود کیفیت فعالیت‌ها و کشاورزی را به همراه دارد (سورانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۲۴).

فناوری دارای تأثیرات متفاوتی بر ابعاد مختلف جامعه است، که در صورت به‌کارگیری صحیح می‌تواند نقش باثباتی در تسریع روند توسعه و پویایی اجتماعی و اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته ایفا نماید (UNDP, 2006: 23). یکی از ابعاد و فعالیت‌های وابسته به فناوری اطلاعات و ارتباطات، صنعت گردشگری است که با کمک جاری‌سازی اطلاعات از طریق اینترنت و حذف مرزهای جغرافیایی نقش مهمی را در آن ایفا می‌کند (Maswera, 2008) و گردشگران از طریق آن می‌توانند اطلاعات موردنیاز خود را با دقت و سرعت بالاتری دریافت کنند (Buyukozkan & Ergun, 2011). فناوری اطلاعات و ارتباطات باعث تغییر و تحولاتی در زیرساخت‌ها، جریان گردشگری در مقصد، بازارها و سرمایه‌گذاری‌های گردشگری شده است و با ایجاد تبلیغات و بازاریابی، به جذب گردشگری پرداخته و باعث رشد و توسعه صنعت گردشگری شده است (صفایی‌پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۶۰). دولت‌ها گردشگری را ابزاری جهت توسعه و حفاظت از محیط‌زیست و سنت‌ها می‌دانند که دارای حداقل تأثیر منفی است (Bhuiyan et al., 2013: 13).

گردشگری روستایی از جمله شاخه‌های گردشگری است که در قرن ۲۱ از اهمیت ویژه و توسعه قابل توجهی برخوردار گردیده است و به یکی از مهم‌ترین مباحث در مجامع علمی جهان تبدیل شده است (یاری حصار و باختر، ۱۳۹۵: ۱۲۳). به باور سقایی گردشگری روستایی یک‌روند دو سویه اقتصادی را در نواحی روستایی رغم می‌زند که می‌تواند در برگیرنده یک رشد اقتصادی و تنوع فعالیت‌ها از یک‌سو و همچنین ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان روستایی از سوی دیگر باشد (ابراهیمی، ۱۳۹۵: ۲۰۹). این نوع از گردشگری، امروزه با توجه به اینکه صنعت کشاورزی اهمیت خود را به‌عنوان محور اصلی توسعه روستایی از دست داده است، رو به توسعه است، زیرا رشد فزاینده جمعیت، افزایش بهره‌برداری‌ها و کاهش منابع طبیعی و در نتیجه آن‌ها، تهدید محیط‌زیست انسانی، جوامع روستایی را برای ادامه حیات و تداوم رشد خود به منابع درآمدی دیگری وا داشته است (نوروزی فرد و خراسانی، ۱۳۹۴: ۱۲۰). در واقع این نوع از گردشگری، در عمل مطابق با اصول توسعه پایدار است که در آن بر برابری درون نسلی و بین نسلی، دیدگاهی اخلاقی و جامع دارد که به سمت توسعه جهت دارد و مبتنی بر اصول اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی است (Torres Delgado & Saarinen, 2014: 39). از این رو می‌توان بیان نمود، توسعه گردشگری روستایی، یک نقطه رشد در گردشگری و اقتصاد روستایی محسوب می‌شود که انگیزه جدیدی برای احیاء اقتصاد روستایی، حل مسائل کشاورزی، اشتغال‌زایی و انتقال نیروی کار روستایی فراهم می‌کند (Yuan et al., 2017: 743). لذا این نوع گردشگری، راهبردی، جهت توسعه روستایی و پاسخی به جهانی‌شدن و بازساخت روستاها می‌باشد که نیازمند نگرشی نظام‌مند و جامع به تمام عناصر تشکیل‌دهنده آن است (رهایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳).

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف در زمره تحقیقات کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش جزء تحقیقات پیمایشی از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش نه روستایی هدف گردشگری استان بوشهر است که به انواع ابزارها و مظاهر

فناوری اطلاعات و ارتباطات دسترسی داشتند جمعیت روستاهای ذکر شده ۱۰۷۳۳ نفر است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۷۱ نفر برآورد گردید. پراکندگی تعداد نمونه‌ها در روستاها متناسب با جمعیت آن‌ها و روش انتخاب نمونه در هر روستا به صورت تصادفی سیستماتیک بوده است (جدول ۱).

جدول ۱. جامعه آماری و حجم نمونه

روستا	حصار	چاه کوتاه	دروگاه	شول	فاریاب	احشام قاندها	جزیره شمالی	نای بند	خائیز	جمع
جمعیت	۹۰۹	۲۰۱۷	۲۸۲۰	۳۳۸	۱۹۱۷	۱۸۱	۱۰۰۵	۱۲۴۴	۳۰۲	۱۰۷۳۳
حجم نمونه	۳۱	۷۰	۹۷	۱۲	۶۶	۶	۳۵	۴۳	۱۰	۳۷۱

جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز از دو شیوه کتابخانه‌ای و میدانی بهره گرفته شد. جهت عملیاتی سازی متغیرهای پژوهش از چهار شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات در قالب ۳۸ گویه و متغیر گردشگری ۱۵ گویه بر اساس مطالعات سایر پژوهشگران استفاده گردید (جدول ۲).

جدول ۲. شاخص‌ها و متغیرهای مورد بررسی

متغیر	شاخص	گویه
فردی	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱-مهارت استفاده از رایانه و سخت‌افزار ۲-مهارت استفاده از اینترنت ۳-مهارت استفاده از رادیو و تلویزیون ۴-مهارت استفاده از تلفن ثابت و موبایل ۵-مهارت استفاده از ماهواره ۶-همکاری با مروجان فناوری اطلاعات و ارتباطات
		۱-حفظ امنیت و حریم شخصی ۲-آموزش و تربیت نیروی انسانی مورد ۳-نیاز وجود اطلاعات دقیق و بروز ۴-استفاده از فناوری جهت اطلاع‌رسانی و تبلیغات ۵-فعالیت دهیار و شورا جهت ایجاد و گسترش بستریهای فناوری مرتبط با گردشگری در روستا ۶-ارائه اطلاعات در مورد جاذبه‌های گردشگری ۷-ارائه اطلاعات درباره محل‌های اسکان گردشگران ۸-ارائه اطلاعات درباره صنایع دستی، سوغاتی و مراکز خرید ۹-ارائه اطلاعات درباره موقعیت جغرافیایی و تاریخی ۱۰-ارائه اطلاعات درباره آداب و رسوم منطقه ۱۱-فراهم‌سازی امکان تعامل با مسئولان گردشگری
اجتماعی	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱-به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در راستای نیاز بازار ۲-علاقه‌مندی جهت به‌کارگیری فناوری‌های اقتصادی ۳-توسعه کسب‌وکار از طریق به‌کارگیری فناوری‌های نوین ۴-انجام راحت‌تر کارها با استفاده از فناوری ۵-افزایش فعالیت‌ها و سرعت کارها از طریق فناوری ۶-افزایش تولیدات ۷-بازاریابی ۸-میزان سرمایه‌گذاری تولیدی در روستا ۹-ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در روستا ۱۰-دسترسی به قیمت روز تولیدات ۱۱-دسترسی به منابع مالی ۱۲-دسترسی به اعتبارات مالی و وام از طریق فناوری
		۱-ارائه اطلاعات حمل‌ونقل، مسیر و مقصد گردشگری ۲-وجود زیرساخت‌های عمومی مناسب (آب، برق و ...) ۳-برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه روستایی مبتنی بر فناوری اطلاعات ۴-حمایت دولت از ایجاد و توسعه سازمان‌های غیردولتی فعال مرتبط با فناوری ۵-مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی در روستا ۶-ایجاد مکان‌های آموزشی و سایر مراکز وابسته ۷-سرمایه‌گذاری در تسهیلات فناوری و اطلاعات و ارتباطات ۸-تغییر شبکه‌های توزیع گردشگری سنتی ۹-بهره‌وری و بهینه‌سازی منابع
گردشگری	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱-افزایش قیمت زمین ۲-بهبود کمی و کیفی صنایع دستی ۳-افزایش ساخت‌وساز در روستاها ۴-افزایش درآمد ۵-بهبود زمینه مشارکت و تعامل روستائیان ۶-تغییر در نوع پوشش اهالی ۷-گسترش ناهنجاری‌ها ۸-جذب مهاجران نوزوی ۹-تنوع زیستی ۱۰-دسترسی به امکانات و خدمات عمومی ۱۱-جذابیت مقاصد ۱۲-مرمت و بازسازی آثار تاریخی و جاذبه‌های طبیعی ۱۳-مشارکت زنان در ارائه خدمات گردشگری ۱۴-استفاده از فناوری‌های جدید برای جذب گردشگری ۱۵-سرمایه‌گذاری بخش دولتی در گردشگری

ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه با پرسش‌های بسته در قالب طیف لیکرت است که روایی صورتی آن بر اساس نظر کارشناسان مورد بررسی و تغییر و در نهایت مورد تأیید قرار گرفت. میزان پایایی آن بر اساس آلفای کرونباخ برای متغیر فناوری اطلاعات در بخش آثار فردی ۰/۸۶، اجتماعی ۰/۸۷، اقتصادی ۰/۸۴ و زیرساختی ۰/۷۹ و پایایی کل آن ۰/۸۲ برآورد گردید که بیانگر این امر است که پرسشنامه مذکور توانایی بررسی متغیرهای پژوهش را داراست. در این جهت بررسی میزان تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در گردشگری روستایی از رگرسیون چند متغیره استفاده گردید. جهت سطح‌بندی روستاها از لحاظ میزان دسترسی به شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات از تکنیک ویکور بهره گرفته شد. این تکنیک یکی از روش‌های حل مسئله چند معیاره است که در مسائلی با معیارهای نامتناسب و ناسازگار به‌طوری که تصمیم‌گیرنده نیاز به راه‌حلی نزدیک به ایده‌آل دارد به کار می‌رود و همچنین در شرایطی که فرد تصمیم‌گیرنده قادر به شناسایی و بیان برتری یک مسئله در زمان شروع و طراحی آن نیست این روش به‌عنوان ابزاری مؤثر می‌تواند برای تصمیم‌گیری مطرح شود. اگر در یک مسئله تصمیم‌گیری n گزینه وجود داشته باشد، به‌منظور انتخاب بهترین گزینه از این روش استفاده می‌شود. تفاوت این مدل با مدل‌های تصمیم‌گیری سلسله‌مراتبی یا شبکه‌ای این است که در این مدل مقایسه زوجی بین معیارها و گزینه‌ها صورت نمی‌گیرد و هر گزینه مستقل و توسط یک معیار ارزیابی می‌گردد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر جهت بررسی میزان تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر توسعه گردشگری روستایی از ضریب رگرسیون چند متغیره جهت تعیین سهم هر یک از شاخص‌های متغیر مستقل در تبیین متغیر وابسته بهره گرفته شد. نتایج جدول‌های ۴ و ۵ نشان می‌دهد اثرات فردی فناوری اطلاعات و ارتباطات با ضریب بتای ۰/۵۹۰ بیشترین تأثیر را بر گردشگری روستایی داشته است که حدود ۰/۳۱۹ از کل واریانس گردشگری روستایی را تبیین می‌کند. شاخص‌های آثار اجتماعی با ضریب بتای ۰/۴۴۴ و آثار اقتصادی با ۰/۴۲۲ در مرتبه‌های دوم و سوم تأثیرگذاری قرار دارند، ولی شاخص آثار زیرساختی با ضریب بتای ۰/۱۹۸ کمترین تأثیر را در تبیین توسعه گردشگری داشته و تنها ۰/۰۰۴ از کل واریانس را تبیین می‌کند.

جدول ۴. نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره مؤلفه‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات

شاخص	ضریب رگرسیون	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین تعدیل شده	معنی‌داری
اثرات فردی	۰/۵۹۰	۰/۳۴۸	۰/۳۱۹	۰/۰۰۰
اثرات اجتماعی	۰/۴۴۴	۰/۱۹۷	۰/۱۶۰	۰/۰۰۰
اثرات اقتصادی	۰/۴۲۲	۰/۱۷۸	۰/۱۴۰	۰/۰۰۰
اثرات زیرساختی	۰/۱۹۸	۰/۰۳۹	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰

جدول ۵. نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره

شاخص	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد		P	T
	B	S.E	Beta			
عرض از مبدأ	۰/۸۴۴	۰/۲۷۹	--	--	--	۳/۰۲۴
اثرات فردی	۰/۱۷۵	۰/۰۵۱	۰/۵۹	۰/۰۵۹	۰/۰۰۰	۰/۴۳۰
اثرات اجتماعی	۰/۱۹۵	۰/۰۸۴	۰/۴۴۴	۰/۴۴۴	۰/۰۰۰	۰۲/۳۲۲
اثرات اقتصادی	۰/۲۱۴	۰/۰۹۸	۰/۴۲۲	۰/۴۲۲	۰/۰۰۰	۰۲/۱۸
اثرات زیرساختی	۰/۰۸۱	۰/۰۸۶	۰/۱۹۸	۰/۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۹۴۸

در ادامه پژوهش جهت تعیین سطح روستاهای هدف گردشگری استان بوشهر بر اساس شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات از تکنیک تصمیم‌گیری ویکور بهره گرفته شد. لذا جهت استفاده از این تکنیک ابتدا بر اساس روش آنتروپی شانون به هر یک از گویه‌ها وزن خاصی تعلق گرفت که حاصل مجموع این وزن‌ها باید برابر با عدد یک باشد. همان‌گونه که جدول ۶ نشان می‌دهد گویه آموزش و تربیت نیروی انسانی موردنیاز با $0/0719$ و ارائه اطلاعات درباره صنایع دستی، سوغاتی و مراکز خرید با $0/0743$ دارای بیشترین وزن و گویه حمایت دولت از ایجاد و توسعه سازمان‌های غیردولتی فعال مرتبط با فناوری با $0/0005$ دارای کمترین وزن بود.

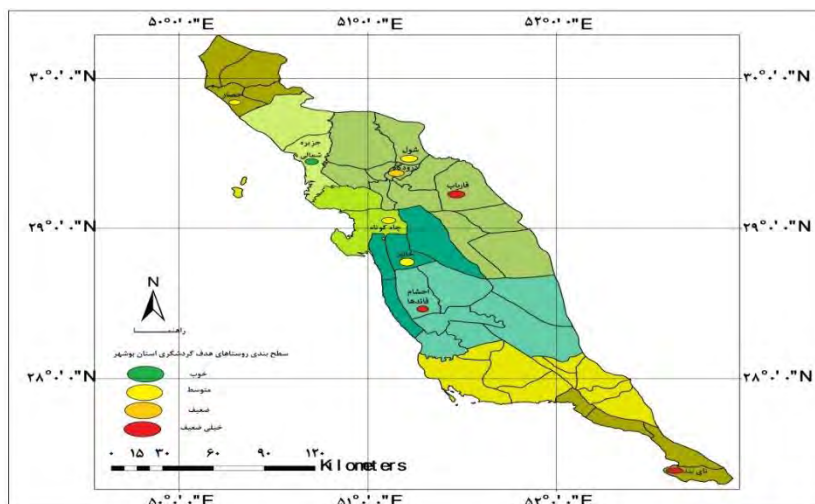
جدول ۶. وزن معیارهای مورد مطالعه بر اساس آنتروپی شانون

شماره معیار	وزن	شماره معیار	وزن	شماره معیار	وزن	شماره معیار	وزن
۱	$0/0120$	۴	$0/0443$	۵	$0/0517$	۲	$0/0128$
۲	$0/0086$	۵	$0/0090$	۶	$0/0276$	۳	$0/0365$
۳	$0/0592$	۶	$0/0346$	۷	$0/0575$	۴	$0/0005$
۴	$0/0308$	۷	$0/0090$	۸	$0/0176$	۵	$0/0181$
۵	$0/0153$	۸	$0/0743$	۹	$0/0387$	۶	$0/0201$
۶	$0/0298$	۹	$0/0161$	۱۰	$0/0344$	۷	$0/0254$
۱	$0/0059$	۱۰	$0/0384$	۱۱	$0/0067$	۸	$0/0080$
۲	$0/0719$	۱۱	$0/0232$	۱	$0/0572$	۹	$0/0006$
۳	$0/0190$	۱۲	$0/0010$	۲	$0/0017$	جمع شاخص: ۳۸	
۴	$0/0296$	۱	$0/0234$	۳	$0/0295$	جمع وزن: ۱	

پس از آنکه وزن هر یک از گویه‌ها مشخص گردید با استفاده از تکنیک ویکور سطح‌بندی هر یک از روستاها با توجه به نتایج به دست آمده از انجام آن‌ها مشخص گردید. مقدار Q بیانگر سطح هر روستا و بین صفر و یک است و هر چه مقدار Q به صفر نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده موقعیت بهتر و هر چه به یک نزدیک‌تر باشد نشانه عدم موقعیت مناسب است. لذا بر اساس سطح‌بندی پرسکات و آلن مقدار $0/2-0/4$ بسیار خوب، $0/4-0/6$ خوب، $0/6-0/8$ متوسط، $0/8-1$ ضعیف و $1-0/8$ بسیار ضعیف برای سطح‌بندی در نظر گرفته شد. بنابراین از بین نه روستای هدف گردشگری استان بوشهر روستای جزیره شمالی از توابع شهرستان گناوه با $0/365$ در سطح خوب، روستای حصار ($0/412$)، خائیز ($0/456$)، شول ($0/480$) و چاه کوتاه ($0/486$) در سطح متوسط قرار داشتند. روستای درودگاه با مقدار $0/770$ در سطح ضعیف و سه روستای نای بند، احشام قاندها و فاریاب در سطح بسیار ضعیف قرار داشتند (جدول ۷). در نهایت با توجه به سطح‌بندی روستاها اقدام به ترسیم نقشه توزیع فضایی آن‌ها گردید (شکل ۱).

جدول ۷. سطح‌بندی روستاهای هدف گردشگری استان بوشهر بر اساس شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات

روستا	شهرستان	مقدار Q	سطح	روستا	شهرستان	مقدار Q	سطح
جزیره شمالی	گناوه	$0/365$	خوب	درودگاه	دشتستان	$0/770$	ضعیف
حصار	دیلم	$0/412$	متوسط	نای بند	کنگان	$0/816$	خیلی ضعیف
خائیز	تنگستان	$0/456$		احشام قاندها	دشتی	$0/848$	
شول	دشتستان	$0/480$	متوسط	فاریاب	دشتستان	$0/864$	خیلی ضعیف
چاه کوتاه	بوشهر	$0/486$					

شکل ۱. سطح‌بندی روستاهای هدف گردشگری استان بوشهر بر اساس شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات

بحث

همان‌طور که نتایج تحقیق نشان داد بین فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه گردشگری از منظر فردی رابطه وجود دارد به این معنی که فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به‌مثابه پارادایم نوین روستایی از رهگذر توسعه گردشگری روستایی قادر است دانش علمی گردشگران را بالا ببرد، و نیز، فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات سبب می‌شود گردشگران در استفاده از ابزارهای نوین به مشکل بر نخورند به این معنی که، توانایی استفاده از اینترنت را داشته باشند و نیز، بتوانند به نحو احسن از تلفن ثابت و موبایل استفاده کنند و نیز این توان را در خود بیابند که با مروجان فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات همکاری شایسته و بایسته داشته باشند، و نیز گردشگران، به مدد توسعه گردشگری از رهگذر فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی یک سری تغییر و تحولات درونی را تجربه می‌کنند از جمله اعتماد به نفسشان به‌شدت سیر صعودی به خود می‌گیرد به‌عنوان نمونه، آن نوع فعالیت‌هایی که قبلاً انجام آن برایشان غیرممکن می‌نمود دیگر خیلی سهل و آسان برای آن‌ها جلوه می‌کند و از رهگذر توسعه گردشگری به مدد فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات است که فکر و دانش و اندیشه و تفکر و تأمل پیرامون تمامی هسته‌های اجتماعی و فرهنگی و سیاسی و اقتصادی در نواحی روستایی جایگاه اساسی خود را می‌یابد، استقلال عمل گردشگران به دلیل تعامل با روستاییان سیر صعودی به خود می‌گیرد یعنی روستاییان درمی‌یابند که باید به خودشان متکی باشند و خودفرمانروا باشند نه دیگر فرمانروا. یعنی حضور ساجکتیو داشته باشند نه حضور اَبجکتیو. در حیات آنان تغییر و تحولات انفسی و درونی مقدم بر تغییر تحولات آفاقی و بیرونی باشد در کل همه چیز را در خود جستجو کنند نه در دیگری. افزون بر این، گردشگران در سایه بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی به مدد ارتقای ظرفیت‌های شناختی خود، خواستن همه چیز از بیرون را کنار می‌گذارند اندکی هم به درون و به قابلیت‌ها و توانمندی‌های خود می‌نگرند و افزون بر این، به مدد توسعه گردشگری از رهگذر فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی، روستاییان با تعامل با گردشگران یاد می‌گیرند که از فرصت‌های درونی و استعداد‌های بیرونی و از عمر و انرژی خود در نیل به توسعه روستایی به نحو احسن بهره‌گیرند و همه این عوامل سبب می‌شود که روستاییان مثبت‌اندیش باشند، توانایی تصمیم‌گیری در سطح بالا را داشته باشند، در حوزه‌های ادراکی آنان یعنی روستاییان تغییر و تحول لازم حاصل آید، رضایتمندی، معناداری، شادی و خوشی و معناداری آنان سیر صعودی به خود گیرد، روحیه انتقادپذیری در وجود آنان بارور شود، فضائل اخلاقی روستاییان تقویت

شود، خود کارآمدتر و امیدوارتر شوند و طبیعی است هر روستایی که این ویژگی روحی روانی متعالی را داشته باشند به توسعه نواحی روستایی کمک بی‌بدیلی می‌کنند.

همان‌طور که نتایج تحقیق نشان داد بین فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه گردشگری از منظر اقتصادی رابطه وجود دارد به این معنی که توسعه گردشگری روستایی از رهگذر فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی قادر است به تسهیل دادوستد روستاییان با گردشگران مساعدت کند یعنی در سایه بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوین، هم گردشگران زبان روستاییان را به‌وضوح می‌فهمند و هم روستاییان زبان گردشگران را. در سایه بهره‌گیری از فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، روستاییان ترغیب می‌شوند از فن‌آوری‌هایی در فعالیت‌های اقتصادی بهره بگیرند که در مواجهه با گردشگران کمتر به مانع و مشکل بخورند و نیز، روستاییان به مدد ابزارهای نوین می‌توانند سرعت کار و فعالیت‌های اقتصادی و غیراقتصادی را در تمامی بخش‌های اقتصادی از جمله گردشگری بالا ببرند، در سایه بهره‌گیری از ابزارهای نوین اطلاعاتی و ارتباطی گردشگران می‌توانند تولیدات کشاورزان را به قیمت مناسب بخرند یعنی در خرید محصولات تولیدی روستاییان کمتر کلاه به سرشان می‌رود چون قیمت کالایی که مبادرت به خرید آن می‌کنند را در اینترنت جستجو کرده و از قیمت واقعی آن مطلع می‌شوند، و نیز، به این مهم پی می‌برند چه نوع محصولات تولیدی را از چه روستایی باید بخرند و چه نوع محصولات تولیدی را از روستاهای جلگه‌ای بخرند، مبادرت به خرید چه تولیدات کشاورزی و دامی از روستاهای کوهپایه‌ای و آن‌هم در چه حجمی بکنند. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات سبب می‌شود که گردشگران به مسیری سوق داده شوند که قبلاً اسمی از آن حتی در نقشه جغرافیا هم وجود نداشت و نیز، روستاییان ساکن در آن نواحی روستایی انگیزه کافی و لازم برای انجام فعالیت‌های اقتصادی نداشتند ولی وقتی گردشگران مبادرت به خرید محصولات آن روستاها کردند انگیزه لازم برای کار و فعالیت بیشتر در روستاییان شکل گرفت و در نهایت به موفقیت شغلی افراد روستایی ختم شد، گفتنی است که قبل از پا گرفتن گردشگری روستایی از منابع و امکانات روستای استفاده شایسته نمی‌شد ولی گردشگری، امروزه به روستاییان کمک می‌کند تا از منابع و امکانات خود بهره‌گیری شایسته و بایسته به عمل آورند، و نیز، با ورود گردشگران به نواحی روستایی و خرید نیازهای خود از روستاها، سبب می‌شود که هزینه‌های معاملاتی در نواحی روستایی به حداقل ممکن تقلیل یابد، شاخص‌های توسعه مالی بهبود یابد، به دلیل درخواست‌های جدید گردشگران، فعالیت‌های اقتصادی جدید در نواحی روستایی شکل گیرد، زیرساخت اقتصادی در نواحی روستایی تقویت گردد، رضایتمندی شغلی روستاییان ارتقای یابد، درآمد سرانه روستاییان بالا رود، رفاه و بهزیستی خانوارهای روستایی ارتقای یابد میزان سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی سیر صعودی به خود گیرد.

همان‌طور که نتایج تحقیق نشان داد بین فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه گردشگری از منظر اجتماعی رابطه وجود دارد به این معنی که فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به‌مثابه پارادایم نوین روستایی از رهگذر توسعه گردشگری قادر است به تقویت سرمایه اجتماعی مساعدت کند، مسئولیت‌پذیری اجتماعی گردشگران روستایی را ارتقای بخشد، در سایه بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوین، اطلاعات دقیق و به‌روز در اختیار گردشگران روستایی قرار می‌گیرد، بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، به ظرفیت‌سازی اجتماعی در راستای تعامل بهتر با مردم محلی دامن می‌زند، شاخص‌های رفاه گردشگران روستایی را بهبود می‌بخشد، به هماهنگی مدیریتی در نواحی روستایی جهت خدمات‌رسانی بهتر به گردشگران کمک می‌کند، به گردشگران این یاری را می‌رساند که چه کالاهایی با چه قیمتی و با چه کیفیتی در روستای مورد هدف وجود دارد. گردشگری سطح دانش و آگاهی روستاییان را بالا می‌برد از این‌که تعاملات خودشان را با روستاییان تنظیم کنند که بین گردشگران و روستاییان چالش ایجاد نشود، در سایه فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی،

روستاییان این مهم را درمی‌یابند که همکاری و تشریک‌مساعی خود را با روستاییان در بعضی از فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی تقویت کنند و با روستاییان به کار و فعالیت بپردازند و حس کنجکاوی خود را در پاره‌ای از فعالیت‌های کاری روستاییان برآورده سازند یعنی، اگر فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات با ارتقای ظرفیت‌های شناختی گردشگران میزان مسئولیت‌پذیری اجتماعی آنان را بالا ببرد طبیعی است که گردشگران در نواحی روستایی حق هستی را ادا می‌کنند و سپاسمند و سپاسگزار هستی می‌شوند و در هر فعل و گفتار و کردار به کل هستی نظر می‌دوزند نه به منافع و مطامع فردی خود. یعنی، ایگو و انانیت و منیت و نفسانیت خود را به کناری می‌نهند، به بود خود اهمیت می‌دهند نه نمود خود. از پنج منبع هنجار گذار اجتماعی از جمله دین و مذهب، آداب و مناسک و شعائر دینی، حقوق و قانون، زیبایی‌شناختی و اخلاق، به مر اخلاق عمل می‌کنند همچنان که گفته شد انسان پنج فعل را با خود یدک می‌کشد یعنی پنج عمل انجام می‌دهد که اگر قرار است بهبود در نواحی روستایی از رهگذر توسعه گردشگری حاصل آید باید اخلاق در اولویت قرار گیرد تا قانون و غیره. در سایه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات گردشگران قادر به این می‌شوند که دانش و مهارت خود را با روستاییان به اشتراک بگذارند طبیعی است که روستاییان کمتر توان بهره‌گرمتری از دانش مدرن را دارند و گردشگران هم شناخت و فهم آن‌چنانی از دانش بومی نواحی روستایی ندارند و وقتی هم گردشگران و هم روستاییان دانش و اطلاعات خود را بین هم تسهیم کنند توانمندی آنان در عرصه‌های متعدد سیر فزونی به خود می‌گیرد همه این سبب می‌شود که یک پیشرفت فکری و فرهنگی حاصل آید که در نیل به توسعه روستایی نقش بی‌بدیلی بازی می‌کند.

همان‌طور که نتایج تحقیق نشان داد بین فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات و توسعه گردشگری از منظر زیرساختی رابطه وجود دارد به این معنی که فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به‌مثابه پارادایم نوین روستایی از رهگذر توسعه گردشگری قادر است به‌مثابه مانعی در برابر فشارهای زیست‌محیطی عمل کند، در سایه فن‌آوری‌های نوین، مسیر و مقصد گردشگری برای گردشگران هویدا می‌شود، در سایه این فن‌آوری‌ها، مسئولان می‌توانند برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه روستایی را به سهولت پیش ببرند که یکی از آن‌ها، کمک به گردشگران روستایی است، فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، به روستاییان کمک می‌کند که با کمترین هزینه و در اسرع وقت مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی را در روستا ایجاد کنند که می‌تواند یکی از نقاط جالب برای جذب گردشگری باشد، ابزارهای نوین اطلاعاتی و ارتباطاتی قادر است به تغییر شبکه به‌ویژه شبکه‌های توزیع گردشگری روستایی مساعدت کند. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به ارتقای تجهیزات رفاهی گردشگران یاری می‌رساند و طبیعی است همچون تجهیزات رفاهی در نواحی روستایی، زمینه اشتغال جوانان روستایی را فراهم می‌سازد، و نیز در سایه گردشگری روستایی که به میزان بیش‌تری از بسط و توسعه فن‌آورهای نوین اطلاعاتی و ارتباطی مشروب می‌شود میزان درآمد روستاییان سیر صعودی به خود می‌گیرد در نتیجه روستاییان در سایه درآمد کسب‌شده از رهگذر گردشگری شروع به ساخت‌وساز در نواحی روستایی و حداقل به بهسازی مسکن می‌کنند که نیروی کار فراوان جوانان روستایی را جهت به سرانجام رسیدن و کمال‌یابی این ساخت‌وساز در گام نخست می‌طلبد و در این راستا، بالطبع جوانان روستایی آستین بالا زده و وارد همچون فعالیت‌هایی می‌شوند که از منظر درآمدزایی برای آنان بسی مهم و تعیین‌کننده است. در سایه گردشگری روستایی جاده‌های تازه تأسیس راه می‌افتد و جوانان روستایی با مرتفع ساختن نیازهای گردشگران با فروش محصولات گوناگون اعم از صنایع‌دستی تا فروش محصولات تولیدی گوناگون، به توسعه روستایی کمک بی‌بدیلی می‌کنند.

نتیجه گیری

فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش کلیدی و مهم در صنعت گردشگری دارد و ادغام آن با گردشگری برای موفقیت در صنعت گردشگری بسیار ضروری است. لزوم توجه به گردشگری و استفاده از فناوری‌های نوین در جهت گسترش آن و استفاده کردن از مزایای فراوان آن، تحقیق پیرامون رابطه بین این دو مقوله را ضروری ساخته است. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی و تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه گردشگری روستایی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش نه روستای هدف گردشگری استان بوشهر است که دارای جمعیت ۱۰۷۳۳ نفر می‌باشد. جهت تحلیل موضوع از چهار شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات در قالب ۳۸ گویه بهره گرفته شد تا میزان اثرات فناوری در ابعاد مختلف در توسعه گردشگری روستایی مورد بررسی قرار گیرد. نتایج آزمون رگرسیون نشان داد که علی‌رغم آنکه نقش مؤلفه‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات بر توسعه گردشگری قابل‌انکار نیست، اما میزان تأثیرگذاری هر یک از شاخص‌های آن به یک اندازه نیست و هر چند این ارتباط معنادار است اما در این میان فرآیند اثرگذاری فردی فناوری اطلاعات و ارتباطات یعنی مهارت استفاده از رادیو و تلویزیون، تلفن ثابت و موبایل، استفاده از ماهواره و ... تأثیرگذاری بیشتری بر متغیر گردشگری داشته است زیرا استفاده از تلفن همراه و به همراه آن رسانه‌های جمعی سبب به وجود آمدن یکی از مهم‌ترین تغییرات در گردشگری در طول چند دهه گذشته شده است؛ نتایج این بخش از پژوهش با یافته‌های روحانی و زارع رواسان (۱۳۹۲) که به بررسی نقش گردشگری الکترونیکی روستایی در توسعه پایدار پرداخت و سیمکوا در سال ۲۰۱۳ (بررسی نقش فناوری اطلاعات در توسعه گردشگری روستایی) و پژوهش کیم در سال ۲۰۱۷ مبنی بر تأثیر فناوری اطلاعات موبایل بر گردشگری همخوانی دارد.

بررسی عوامل اجتماعی فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه گردشگری بیانگر این است که اثرگذاری این شاخص در مرتبه دوم اهمیت قرار دارد زیرا نفوذ فناوری اطلاعات و ارتباطات در جامعه روستایی در حد مطلوبی قرار دارد و توانسته است تعامل بین افراد، سازمان‌ها و گردشگران را تسهیل می‌نماید و باعث افزایش تقاضا، بهره‌وری مناسب از منابع و تقویت فرصت‌های شغلی گردد که مورد نیاز گردشگران است، ولی استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت اطلاع‌رسانی و تبلیغات جهت معرفی جاذبه‌های گردشگری در سطح پائین قرار دارد. از سوی دیگر عواملی مانند عدم ارائه اطلاعات مناسب درباره روستایی جهت معرفی جاذبه‌ها در سطح پائینی قرار دارد. از سوی دیگر عواملی مانند عدم ارائه اطلاعات مناسب درباره جاذبه‌های گردشگری هر روستا، نبود و کمبود محل‌های مناسب جهت اسکان گردشگران در سطح روستاهای مورد مطالعه، کمبود فعالیت مسئولان محلی جهت ایجاد و گسترش بسترهای مناسب فناوری اطلاعات مرتبط با گردشگری از جمله عوامل اجتماعی است که بر توسعه گردشگری تأثیر منفی داشته است. نتایج این بخش از یافته‌های پژوهش با پژوهش سلیمانی (۱۳۹۱) مبنی بر نقش گردشگری الکترونیکی روستایی در توسعه پایدار و ضرورت افزایش آگاهی در زمینه حفاظت از محیط‌زیست و متعادل نگه‌داشتن پیوندهای محیط شهری و روستایی و معرفی طبیعت و آداب‌ورسوم سنتی همخوانی دارد.

در رابطه با اثرات اقتصادی، فناوری اطلاعات و ارتباطات سبب گردیده انجام کارها به صورت راحت‌تر انجام گیرد و کارایی فعالیت‌ها افزایش یابد زیرا دسترسی آسان به قیمت روز تولیدات و صنایع دستی و محلی موجود در روستاها در راستای نیاز گردشگران تولید و افزایش یابد و بازاریابی برای محصولات گسترده شود، اما عدم آگاهی کامل روستائیان از ابعاد اقتصادی فناوری سبب گردیده است آن‌ها رغبتی به یادگیری مهارت‌های جدید اقتصادی نداشته باشند و توسعه کسب‌وکار از طریق این فناوری چندان گسترش نداشته باشد. از سوی دیگر فناوری اطلاعات در بعد زیرساختی کمترین اثر را در توسعه

گردشگری داشته است که از جمله عواملی که در این روند تأثیر منفی داشته‌اند می‌توان عدم دسترسی به حمل‌ونقل مناسب، عدم برنامه‌ریزی مناسب طرح‌های توسعه در راستای فناوری اطلاعات و ارتباطات را نام برد که عدم حمایت دولت از ایجاد و توسعه سازمان‌های غیردولتی جهت توسعه و ایجاد فعالیت‌های فناوری اطلاعات بی‌تأثیر نبوده است. نبود مراکز فرهنگی و هنری در سطح روستا، ایجاد مکان‌های آموزشی و نبود سرمایه‌گذاری مناسب در این زمینه تأثیر منفی داشته است که بهره‌وری و بهینه‌سازی زیرساخت‌ها را با مشکل مواجه نموده است. می‌توان گفت نتایج یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج تحقیق هاشمی و همکاران (۱۳۹۳) که دریافتند تعدد تصمیم‌گیرندگان، ضعف مدیریتی، نامناسب بودن زیرساخت‌های ارتباطی و مخابراتی و ناآگاه بودن گردشگران نسبت به گردشگری الکترونیک و مزایای آن از موانع اساسی توسعه گردشگری الکترونیک است، مطابقت دارد. در نهایت نتایج حاصل از تکنیک ویکور نیز بیانگر این است از مجموع نه روستای هدف گردشگری تنها روستای هدف گردشگری جزیره شمالی در وضعیت خوب قرار دارد و سایر روستاهای در شرایط مطلوبی از لحاظ دسترسی به شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات ندارند؛ لذا جهت بهبود وضعیت روستاهای هدف گردشگری استان بوشهر و دستیابی به شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و ارتقای آن‌ها راهکارهای زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- تغییر نگاه مسئولین محلی و برنامه‌ریزان نسبت به اهمیت فناوری اطلاعات و ارتباطات؛
- ایجاد کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در زمینه استفاده از فناوری‌های نوین؛
- دسترسی به اطلاعات جهت ایجاد فرصت‌های شغلی مرتبط با گردشگری روستایی و ترغیب روستائیان به این امر؛
- طراحی و مدیریت تورهای محلی جهت استفاده از روش‌های مدرن ارتباطی و اطلاعاتی در زمینه اسکان، معرفی جاذبه‌ها و ارائه اطلاعات درباره موقعیت‌های ساحلی، گنبد‌های نمکی و سایر جاذبه‌های موجود در روستاها؛
- بسترسازی فرهنگی و اطلاع‌رسانی درباره قابلیت‌ها و امکانات؛
- تشویق بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری در زمینه فناوری اطلاعات و ایجاد عرصه رقابتی.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نماید.

منابع

- ابراهیمی، اسماعیل. (۱۳۹۵). گردشگری روستایی به عنوان مدلی برای توسعه روستایی، مطالعه موردی: شهرستان گرمسار. *مجله نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۹(۱)، ۲۲۴-۲۰۷. <https://dori.net/dor/20.1001.1.66972251.1395.9.1.12.9.207-224>
- اربابیان، شیرین؛ یزدانی، مهدی و خلیلی اردلی، صدیقه. (۱۳۹۵). تأثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه تجارت صنعتی. *مجله پژوهش‌نامه بازرگانی*، ۲۰(۷۹)، ۶۶-۳۵. <https://dori.net/dor/20.1001.1.17350794.1395.20.79.2.3.35-66>
- امامی، سیده فاطمه؛ دربان آستانه، علیرضا؛ رضوانی، محمدرضا و قدیری معصوم، مجتبی. (۱۴۰۱). تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر گردشگری روستایی اجتماع‌محور، مطالعه موردی: مناطق روستایی استان گیلان. *فصلنامه آمایش جغرافیایی فضا*، ۱۲(۱)، ۱۱۳-۹۷. <https://doi.org/10.30488/gps.2021.285265.3403>
- برقی، حمید؛ تقدیسی، احمد و صادقیان، فرزانه. (۱۳۹۲). اثرات اجتماعی، اقتصادی و کالبدی فناوری اطلاعات و ارتباطات در نواحی روستایی، مطالعه موردی: شهرستان دهاقان. *مجله روستا و توسعه*، ۱۶(۱)، ۷۲-۵۵. <https://doi.org/10.30490/rvt.2018.59098>
- تقوی‌فرد، محمدتقی و اسعدیان اردکانی، فائزه. (۱۳۹۵). ارائه مدل توسعه گردشگری الکترونیکی با رویکرد مدل‌سازی ساختاری-تفسیری. *مجله مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۱(۳۳)، ۳۹-۱۹. <https://doi.org/10.22054/tms.2016.4162>
- تقی‌پور، سعید و استعلاجی، علیرضا. (۱۴۰۲). تأثیر جایگاه ICT روستایی در توسعه اقتصادی پایدار روستاهای استان قزوین با تأکید بر سیماک. *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۷(۲)، ۳۸۴-۳۶۷. <https://doi.org/10.22034/jget.2023.148770>
- دوزنده ضیاء‌آبادی، فاطمه؛ باصولی، مهدی و نبیل، اصغر. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر برندسازی مقصد بر توسعه گردشگری روستایی، مورد مطالعه: دهستان سراوان، گیلان. *فصلنامه وسایل ارتباط‌جمعی- رسانه*، ۳۲(۳)، ۱۴۶-۱۲۵. <https://doi.org/10.22034/bmsp.2021.141426>
- رجب‌نژاد، سامره؛ احمدیان، محمدعلی؛ جعفری، حمید و جهانی، مهدی. (۱۳۹۸). بررسی نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی با تأکید بر ابعاد اقتصادی، مطالعه موردی: شهرستان فومن. *فصلنامه مهندسی و مدیریت آب‌خیز*، ۱۱(۳)، ۷۸۴-۷۹۷. <https://doi.org/10.22092/ijwmse.2018.121083.1458>
- رحمانی، بیژن؛ شفیع‌نایب، ناصر؛ رحمانی فضل، عبدالرضا و سلیمانگی، رضا. (۱۳۹۵). تحلیل جایگاه فناوری ارتباطات و اطلاعات در توسعه پایدار کشاورزی، مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان مینودشت. *مجله اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۴(۵)، ۲۰۹-۱۸۹. <http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.ser.5.18.189>
- رهایبی، حسن؛ استعلاجی، علیرضا؛ رنجبر، محسن و شریعت‌پناهی، مجید. (۱۳۹۸). نقش گردشگری کویری در توسعه روستایی، مطالعه موردی: شهرستان گرمسار. *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۲(۱)، ۲۶-۱. <https://dori.net/dor/20.1001.1.66972251.1398.12.1.1.1.9>
- سورانی، فاطمه؛ کلانتری، خلیل؛ اسدی، علی؛ رستمی، فرحناز؛ باباجانی، آرزو و ابراهیمی، محمدصادق. (۱۳۹۳). تحلیل عامل‌های پیش‌برنده و بازدارنده گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در روستاهای بخش مرکزی شهرستان نجف‌آباد. *مجله راهبردهای توسعه روستایی*، ۱(۳)، ۱۳۸-۱۲۳. <https://doi.org/10.22048/rdsj.2014.8591>
- شفیعی، ساناز؛ رجب‌زاده، علی؛ حسن‌زاده، علیرضا و جهانیان، سعید. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر توسعه پایدار مقاصد گردشگری به‌منظور توسعه مقاصد گردشگری هوشمند، با استفاده از رویکرد فراترکیب. *مجله تحقیقات بازاریابی نوین*، ۷(۱۴)، ۹۵-۱۱۶. <https://doi.org/10.22108/nmrj.2017.103939.1247>
- شفیعی، ساناز؛ رجب‌زاده، علی؛ حسن‌زاده، علیرضا و جهانیان، سعید. (۱۳۹۹). مقاصد گردشگری هوشمند: مرور تحقیقات با استفاده از رویکرد کیف پارادایم. *فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۵(۴۹)، ۶۲-۳۳. <https://doi.org/10.22054/tms.2020.11045>
- صفایی‌پور، مسعود؛ گشتیل، فروغ؛ رحیمی، علیرضا؛ پناهی‌نژاد، ابوطالب و موسوی، سید چمران. (۱۳۹۴). تأثیر استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات بر شکل‌گیری گردشگری الکترونیکی در بین گردشگران ورودی به شهر شیراز. *مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری*، ۲(۲)، ۷۳-۵۵. <https://doi.org/10.22067/gusd.v2i2.44236>

- موحدی، رضا؛ جمالیان، سیده شیرین و سپه‌پناه، مرجان. (۱۳۹۶). سنجش آثار فناوری اطلاعات و ارتباطات در سنجش آثار فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه‌ی برخی شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی روستاهای بخش مرکزی شهرستان بهار. *جغرافیا و توسعه*، ۱۵(۴۸)، ۱۸۹-۲۱۲. <https://doi.org/10.22111/gdij.2017.3368>
- مه‌دوی، داوود و اکبری سامانی، ناهید. (۱۳۹۲). ارائه الگوی برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری پایدار روستایی، مطالعه موردی: دهستان لواسان کوچک. *مجله پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵(۱)، ۱۲۳-۱۴۶. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2013.30042>
- نوروزی فرد، هاشم و خراسانی، محمدمین. (۱۳۹۵). برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری روستایی در نواحی روستایی شهرستان ایذه. *مجله جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای*، ۱۸، ۱۳۴-۱۱۹. <https://doi.org/10.22111/gaij.2016.2372>
- یاری حصار، ارسطو و باختر، سهیلا. (۱۳۹۵). ارزیابی شاخص‌های گردشگری پایدار روستایی از منظر جامعه محلی و گردشگران، مورد مطالعه: شهرستان نیر. *مجله برنامه‌ریزی منطقه‌ای مرودشت*، ۶(۲۲)، ۱۳۴-۱۲۱. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.22516735.1395.6.22.10.0>

References

- Ali, A., & Frew, A. J. (2014). ICT for sustainable tourism: A Challenging Relationship?. *Journal of Information Technology & Tourism*, 14, 261-264. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(96\)00096-9](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(96)00096-9)
- Arbabian, sh., Yazdai, M., & Khalili Ardali, S. (2017). The effects of ICT on industry development. *Journal of Trade Studies*, 7 (9), 35-66. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.17350794.1395.20.79.2.3> [In Persian]
- Barghi, H., Taghdisi, A., & Sadeghian, F. (2013). The effects of social, economical and skeletal of ICT in the rural areas, case study: Dehaghan County. *Journal of Rural and Development*, 1 (16), 55-72. <https://doi.org/10.30490/rvt.2018.59098> [In Persian]
- Bhuiyan, A. H., Siwar, C., & Mohamad Ismail, S. (2013). Tourism development In Malaysia from the perspective of development plans. *Journal of Asian Social Science*, 9(9): 11-18. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v9n9p11>
- Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20years On And 10 Years After The Internet-The State Of Tourism Research. *Journal of Tourism Management*, 29 (4), 609-623. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.01.005>
- Buyukozkan, G., & Ergun. B. (2011). Intelligent system applications in electronic tourism, expert systems with applications. *Journal of Rural Management*, 38 (6), 6586-6598. <http://dx.doi.org/10.1016/j.eswa.2010.11.080>
- Deka, G. Ch., & Dutta, B. M. (2011). ICT its role in E-Governance and rural development. *Journal of Communications In Computer And Information Science*, 191(4): 210-222. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-642-22714-1_23
- Doozandeh Ziaabadi, F., Basooli, M., & Nabil, A. (2021). Examining the effect of destination branding on the development of rural tourism. Case study: Saravan district, Gilan. *Scientific Journal of Mass Communication and Media*, 32(3), 125-146. DOI: 10.22034/bmsp.2021.141426 [In Persian]
- Duan, X., Marafa, L.M., Chan, C.-S., Xu, H., & Cheung, L.T.O. (2020). Measuring the Gaps in the Projected Image and Perceived Image of Rural Tourism Destinations in China's Yangtze River Delta. *Journal of Sustainability*, 12, 5121. <https://doi.org/10.3390/su12125121>
- Ebrahimi, E (2017), rural tourism as model for rural development, case study: Garmesar County. *New Attitude on Rural Geography*, 9 (1), 207-224. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.66972251.1395.9.1.12.9> [In Persian]
- Emami, S. F., Darban Astaneh, A., Rezvani, M.R., & Ghadiri Masoom, M. (2022). Spatial analysis of factors affecting community-oriented rural tourism, case study: rural areas of Gilan province. *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, 12(1), pp 97-113. <https://doi.org/10.30488/gps.2021.285265.3403> [In Persian]

- Ertuna, B., & Kirbas, G. (2012). Local community involvement in rural tourism development: The Case Of Kastamoun, Turkey. *Journal of Revista De Turismoy Patrimonio Cultural*, 10(2), 17-24. <http://dx.doi.org/10.25145/j.pasos.2012.10.023>
- Khartishvili, L., Muhar, A., Dax, T., & Khelashvili, I. (2019). Rural Tourism in Georgia in Transition: Challenges for Regional Sustainability. *Journal of Sustainability*, 11(410), 1-20. <https://doi.org/10.3390/su11020410>
- Kim, D., & Kim, S. (2017) The role of mobile technology in tourism: patents, articles, news, and mobile, *Journal of tourism Application Reviews. Sustainability*, 9 (2),1-45. <http://dx.doi.org/10.3390/su9112082>
- Lee, S. W., & Xue, K. (2020). A model of destination loyalty: Integrating destination image and sustainable tourism. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25(4), 393- 408. <https://doi.org/10.1080/10941665.2020.1713185>.
- Mahdavi, D., & Akbari Samani, N. (2014). Representation of strategic planning pattern of rural sustainable tourism development, case study: Small Lavasan Dehstan. *Journal of Researches of Human Geography*, 5 (1), 123-146. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2013.30042> [In Persian]
- Maswera, T., Dawson, R., & Edwards. J. (2008). E-Commerce adoption of travel and tourism organizations in south africa, Kenya, Zimbabwe And Uganda. *Journal of Telematics And Informatics*, 25 (3), 187-200. <http://dx.doi.org/10.1016/j.tele.2006.11.001>
- Movahedi, R., Jamaalian, Sh., & Sepahpanah, M. (2017). Measuring the effects of information and communication technology in the development of some economic and social indicators in the villages of the central part of Bahar county. *Journal of geography and development*, 48, 189-212. <https://doi.org/10.22111/gdj.2017.3368>[In Persian]
- Movahedi, R., Jamalain, S. Sh., & Sepahpanah, M. (2017). Measuring the effects of information and communication technology in measuring the effects of information and communication technology in the development of some economic and social indicators in the villages of the central part of Bahar city. *Journal of geography and development*, 15(48), 189-212. <https://doi.org/10.22111/gdj.2017.3368>[In Persian]
- Noroozifard, H., & Khorasani, M. A. (2016). Strategic planning of rural tourism development in the rural areas of Izeh county. *Journal of geography and urban-regional planning*, 18, 119-134. <https://doi.org/10.22111/gaj.2016.2372> [In Persian]
- Okoli, U., Oduenyi, Ch., Onwudinjo, N., & Ejeckam, Ch. (2015). Engaging communities in commodity stock monitoring using telecommunication technology in primary health care facilities in rural Nigeria. *Journal of Health Services Research And Managerial Epidemiology, Pilot Study*, 1-6. <http://dx.doi.org/10.1177/2333392815609143>
- Pirannejad, A. (2011). The effect of ICT on political development: A qualities study of Iran. *Journal of Information Development*, 2 (7), 186-195. <http://dx.doi.org/10.1177/0266666911414386>
- Rahaei, H., Estelaji, A., Ranjbar, M., & Shariatpanahi, M. (2019). The role of desert tourism in rural development, case study: Garmsar County. *Journal of new attitudes in human geography*, 12(1), 1-26. <https://dori.net/dor/20.1001.1.66972251.1398.12.1.1.9>[In Persian]
- Rahmani, B., Shafiei Sabet, N., Rahmani Fazli, A., & Slimangli, R. (2016). Analysis of ICT place in sustainable agriculture, case study, central district of Minodasht County. *Journal of Space Economy and Rural Development*, 4(5), 189-209. <http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.ser.5.18.189> [In Persian]
- Rajabnejhad, S., Ahmadian, M.A., Jafari, H., & Jahani, M. (2019). Examining the role of tourism in sustainable rural development with an emphasis on economic aspects. Case study: Fuman County. *Journal of watershed engineering and management*, 11(3), 784-797. <https://doi.org/10.22092/ijwmse.2018.121083.1458>[In Persian]
- Safaeipoor, M., Gashtil, F., Rahimi, A., Panahinejad, A., & Mosavi, Ch. (2015). The effect of the use of information and communication technology on the formation of electronic tourism among tourists entering the city of Shiraz. *Journal of geography and urban space development*, 2(2), 55-73. <https://doi.org/10.22067/gusd.v2i2.44236> [In Persian]

- Shafiei, S., Rajabzadeh, A., Hasanzadeh, A., & Jahanian, S. (2020). Smart tourism destinations: a review of research using the funnel paradigm approach. *Journal of tourism management studies*, 15(49), 33-62. <https://doi.org/10.22054/tms.2020.11045> [In Persian]
- Shafiei, S., Rajabzadhe Ghatari, A., Hasanzadhe, A., & Jahanian, S. (2017). Survey of ICT on tourism destinations sustainable development in order to intelligence tourism destinations with using meta-synthesis approach, *New Marketing Researches. Journal of Rural Development*, 7 (14), 95-116. <https://doi.org/10.22108/nmrj.2017.103939.1247> [In Persian]
- Simkova, E. (2013). The Role of information technology in the development Of rural tourism. *International conference on information technology based higher education and training*. <http://dx.doi.org/10.1109/ITHET.2013.6671044>
- Sorani, F., Kalantari, Kh., Asadi, A., Rostami, F., Babajani, A., & Ebrahimi, M. (2015). Analysis of promoter and constrainer factors of expanding of ICT in the villages of central district, Najafabad County. *Development Rural Journal*, 1 (3), 123-138. <https://doi.org/10.22048/rdsj.2014.8591> [In Persian]
- Taghavai fard, M., & Asadian Ardakani, F. (2016). Representation of Electronic tourism development model with approach of modeling interpretive structural. *Journal of Tourism Management Studies*, 11 (33), 19-39. <https://doi.org/10.22054/tms.2016.4162> [In Persian]
- Taghipoor, S., & Estelaji, A. (2022). The effect of the role of rural ICT in the sustainable economic development of villages in Qazvin province with an emphasis on Simak. *Journal of Geographical Engineering of Territory*, 7(2), 367-384. <https://doi.org/10.22034/jget.2023.148770> [In Persian]
- Torres-Delgado, A., & Saarinen, J. (2014). Using indicators to assess sustainable tourism development: a review, *Tourism Geographies: An International. Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 16 (1), 31-47. <https://doi.org/10.1080/14616688.2013.867530>
- UNDP. (2006). ICT & human development: towards building A composite index For Asia.
- Xiang, Z., Magnini, V. P., & Fesenmaier, D. R. (2015). Information technology And consumer behavior in travel and tourism: insights from travel planning using the internet. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 2 (2), 244-249. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2014.08.005>
- Yari Hesar, A., & Bakhtar, S. (2016). Evaluation of sustainable rural tourism indicators from the point of view of the local community and tourists, case study: Nir county. *Journal of regional planning*, 6(22), 121-220. <https://dori.net/dor/20.1001.1.22516735.1395.6.22.10.0> [In Persian]
- Yuan, P., liu, Y., Ju, F., & li, X. (2017). A study on farmer's Agriculture related tourism Entrepreneurship Behavior. *Journal of Procedia Computer Science*, 122, 743-750. <http://dx.doi.org/10.1016/j.procs.2017.11.432>